

אל היער

ב"מדריך פרטא ליערות ישראל" תוכלו למצוא את כל מה שתמצאו לדעת על הירוק-ירוק הזה

נכון שמי שמגיע אלינו מאירופה או מאמריקה ודאי יגחך (יצחק באירונגה) למראה מה שאנו קוראים לו "יער". אבל אנחנו גאים ביערות שלנו, אוהבים לטייל בהם, וכשהם מתפסים במרבדים של רקפות ורודות או של פלניות אדומות – אנחנו מוכנים להישבע שאין יפים מהם בעולם כולו.

לאחרונה ראה אור הספר "מדריך פרטא ליערות ישראל", והוא מציג טיולים מהצפון עד הדרום, כולם

ביערות קסומים ובדרך נופ יפות, ורובם גם באתרי מורשת והתיישבות. כי בארצנו הקטנטנת היערות אולי לא מאוד מרשימים, אבל ההיסטוריה דווקא כן. מאוד.

את הספר כתב יגאל צור, שעוסק בחקר הארץ כבר שנים רבות, מרבה לסייר בה, להדריך, לכתוב עליה ולצלם אותה.

יערות הארץ

יער אורן

בין המסלולים משלב צור מידע רב על יערות ועצים בישראל. כך אפשר ללמוד, למשל, שהארץ היא העץ הנפוץ ביותר ביערות הנטועים (יערות שנשתלו ולא גדלו באופן טבעי) בארץ. לדברי המחבר, קל לגדל את האורן במשתלות, הוא נקלט היטב בקרקע וגדל גם בתנאים קשים. לכן לא פלא

וגם את אלה יבנו מתוך התחשבות בערכי הטבע. המאבק על הפיכתו של פארק רמת-מנשה למרחב ביוספרי נמצא כיום בעיצומו, כאשר מול התומכים עומדים אלה שמתכננים להקים בו יישובים נוספים, לסלול עוד כבישים ולהקים אזורי תעשייה.

התעשייה שלא היתה

צמח האגבה

בפרק (הקצרצר) על היערות בדרום הארץ מספר צור את הסיפור העצוב של תעשיית החבלים, שהיתה אמורה להתפתח בנגב, אך נכשלה. את השרירים שלה, מטעים של צמח האגבה, אפשר לראות עד היום במקומות שונים בנגב.

האגבה הוא צמח דמוי (הדומה ל...) קקטוס, שמהעלים שלו מייצרים חבלים. בתחילת שנות הארבעים של המאה העשרים נעשו ניסיונות ראשונים לגדל את האגבה כצמח תעשייתי במצפים שהוקמו אז בנגב – רביבים, גבולות ובית-אשל. אחרי קום המדינה פעלה הקרן הקיימת כדי להמשיך את היוזמה ולהפוך את גידול האגבה לענף חקלאי. לשם כך הובאו לארץ שתילי אגבה איכותיים מקנדה ומארגנטינה. חוות גילת שליד נתיבות הפכה למרכז המחקר ולמשתלת אגבות, וממנה הועברו שתילים לאזורים שונים בנגב.

בשנת 1958 הוקם בגילת מפעל לייצור חבלים, אלא שבדיוק אז החלו בעולם לייצר חבלים מחומרים סינתטיים, ולתוצרת הנגב לא היה ביקוש. "כך נגוז (נעלם) החלום לפתח תעשיית חבלים בנגב, ונותרו (נשארו) רק שרידי המטעים", מסכם יגאל צור.

עושה חשק

הספר קטן ונוח, מחולק לשלושה אזורים (צפון, מרכז, דרום) וכולל כעשרים טיולים מומלצים. התמונות היפות, שאף רובן צילם צור עצמו, עושות חשק להיכנס למכונת, לצאת ליער הקרוב, להתענג על היופי, ליהנות מהשקט ופשוט להירגע. אילה פרלמוטר

שאורנים רבים כל כך ניטעו כאן. שני מינים של עץ האורן נחשבים לטבעיים בארץ ישראל: אורן ירושלים ואורן הסלע. אורן ירושלים היה בעבר העץ העיקרי ביערות, אך בגלל רגישותו למזיק מסוים, שפוגע בו וגורם למותו, החליפו אותו במיני אורן אחרים.

נוסף על יערות האורן, נטעה הקרן הקיימת לישראל (הקק"ל) סוגים נוספים של עצים כמו זיתים, אקליפטוסים, ברושים ועוד. לצדם צומחים העצים הטבעיים של ארץ ישראל, כמו כליל החורש, אלה, אלון, עצי פרי שונים (תאנה, שקד, תות עץ) ועוד.

אנשים רבים חושבים שיערות האורן מונעים (לא מאפשרים) את התפתחות הצמחייה שבין העצים, אך המציאות מוכיחה שאין זה כך. ביערות אורן רבים מתקיימת פריחה מרשימה של רקפות, סחלבים, חלמוניות ועוד. אנשי הקק"ל דואגים לגזום (לחתוך) את העצים כדי לעודד את (לעזור ל...) צמיחת הפרחים, ובשנים האחרונות הם גם החלו להכניס ליערות עדר צאן, שרועים (אוכלים עשב) בהם, וכך עוזרים למנוע שרפות ומאפשרים לצמחים לגדול.

מרחב ביוספרי

פארק רמת-מנשה משתרע על 84 אלף דונם. המועצה האזורית שהוא נמצא בשטחה, והקרן הקיימת, פועלות כדי להפוך אותו למרחב ביוספרי. מרחב ביוספרי הוא מקום שבו נשמר איזון (פלנס) מלא בין פעילות האדם, צורכי הפיתוח וההתיישבות – ובין שמירת המערכת האקולוגית, מניעת פגיעה בטבע ושימור ערכי תרבות ומסורת.

המטרה היא למנוע הרס (חורבן) של משאבי (אוצרות) הטבע, תוך התחשבות בצרכים של יישובי האזור ובשיתוף פעולה מלא עם התושבים.

במרחב הביוספרי, השטח מתחלק לאזורים על-פי רמות שימור שונות: חלק מהאזורים יהיו שמורות טבע; מסביבם יהיו אזורי חקלאות ופארקים, ובטבעת החיצונית יהיו היישובים ואזורי המסחר והתעשייה,